

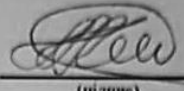
Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва
ім. професора І. М. Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Аграрний бізнес і світова продовольча безпека

Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	Економіка підприємства
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)

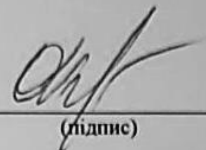
Розробник:

Башлай С. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва ім. професора І. М. Брюховецького	протокол від « <u>10</u> » <u>06</u> 202 <u>5</u> р. № <u>19</u>
	Завідувач кафедри  <u>Олександр КОВБАСА</u> (підпис)

Погоджено:

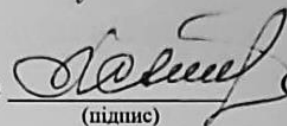
Гарант освітньої програми


(підпис)

Ольга КОВАЛЬОВА

Декан факультету,

де реалізується освітня програма


(підпис)

Світлана ЛУКАШ

Рецензія на робочу програму надана:




Ольга КОВАЛЬОВА

Олександр КОВБАСА

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 (підпис)  (підпис)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 16.06 2025 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Аграрний бізнес і світова продовольча безпека			
2.	Факультет/кафедра	Економіки і менеджменту / Економіки та підприємництва ім. проф. І. М. Брюховецького			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність	Економіка підприємства / 051 Економіка			
5.	Семестр та тривалість	3 семестр, 18 тижнів			
6.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
7.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	78 / 126
		36/14	36/10	-	
8.	Мова навчання	Українська			
9.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Доцент кафедри економіки та підприємництва, кандидат економічних наук (PhD) Башлай Сергій Вікторович			
9.1	Контактна інформація	serhii.bashlai@snau.edu.ua; ауд. 403а-е.			
10.	Загальний опис освітнього компонента	Зміст ОК формується із економіко-організаційних аспектів підприємництва, на основі об'єктивних законів розвитку суспільства, вивчає закономірності раціональної організації та економічно ефективного ведення бізнесу в аграрній сфері господарювання з урахуванням принципів та завдань функціонування системи соціально-економічних відносин з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання продовольства, що складаються в процесі функціонування світового господарства; а також загроз, що несе невирішеність продовольчої проблеми сталому розвитку людства, суверенітету країн.			
11.	Мета освітнього компонента	Набуття здобувачами вищої освіти необхідних теоретичних знань та практичних навичок щодо сутності, основних засад і принципів розвитку аграрної сфери бізнесу в контексті вирішення проблем продовольчої безпеки, аналізу її факторів та показників, вивчення світового досвіду формування та реалізації продовольчої політики.			
12.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні моделювання розвитку соціально-економічних систем. 2. Освітній компонент є основою для підготовки магістерської кваліфікаційної роботи.			
13.	Політика академічної доброчесності	Дотримання засад політики академічної доброчесності реалізується на засадах положень «Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ» від 28.10.2024 р. № 453/од			
14.	Ключові слова	Аграрна сфера діяльності, аграрний бізнес, продовольча безпека, економіка бізнесу, світовий аграрний ринок, продовольча безпека, ефективність, сталий розвиток, прибуток			
15.	Посилання на курс на платформі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4334			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				Як оцінюється ДРН
	ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів	ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	ПРН 16. Визначати та критично оцінювати стан, тенденції розвитку та роль суб'єктів аграрного бізнесу в контексті забезпечення світової продовольчої безпеки	ПРН 17. Обґрунтовувати управлінські рішення з підвищення ефективності функціонування різних моделей агроформувань на інноваційних засадах в контексті забезпечення світової продовольчої безпеки та сталого розвитку	
Після вивчення освітнього компоненту студент очікувано буде здатен...					
ДРН 1. Визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.	+	+	+	+	Тести множинного вибору, виконання розрахункових завдань
ДРН 2. Вміти абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію	+				Виконання ситуаційних завдань
ДРН 3. Збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.		+			Тести множинного вибору, виконання ситуаційних завдань

ДРН 4. Визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.	+	+			Виконання ситуаційних завдань
ДРН 5. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	+	+			Тести множинного вибору, виконання ситуаційних завдань
ДРН 6. Оцінювати стан та розвиток соціально-економічних систем, а також взаємозв'язків в контексті глобальної продовольчої безпеки.			+	+	Тести множинного вибору, виконання ситуаційних завдань
ДРН 7. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо розвитку агроформувань різних типів в контексті забезпечення світової продовольчої безпеки на засадах сталого розвитку.			+	+	Тести множинного вибору, виконання ситуаційних завдань

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу						Рекомендована література
	Аудиторна робота				Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з				
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
Тема 1. <i>Теоретичні аспекти та сучасні концепції розвитку аграрного бізнесу</i> 1. Вступ. 2. Роль та значення аграрного бізнесу в ринковій економіці. 3. Основні сфери бізнесу в аграрному секторі економіки. 4. Сутність і тенденції організаційного розвитку бізнесових структур в агробізнесі. 5. Економіко-організаційні типи бізнесових структур в сучасних умовах розвитку економіки.	4	2	4	-	6	12	Основна: 2-5, 10 Додаткова: 14-17

Тема 2. <i>Організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері виробничої економіки України</i> 1. Господарський та економічний механізм регулювання агробізнесу в Україні. 2. Організаційно-правові форми агробізнесу їх правові, фінансово-економічні та організаційно-управлінські ознаки. 3. Організаційно-правові особливості функціонування індивідуального підприємництва. 4. Господарські товариства, фермерські та особисті господарства: особливості їх створення та діяльності.	4	2	4	2	10	16	Основна: 1, 4-6, 9, 10, 12 Додаткова: 14-17
Тема 3. <i>Ринкове середовище в аграрній сфері бізнесу</i> 1. Структура аграрного ринку та механізм його функціонування. 2. Особливості формування попиту на продукцію агросфери. 3. Сутність та зміст маркетингових досліджень в агробізнесі. 4. Врахування потенційних можливостей господарств, природно-економічних, соціальних, законодавчих та інших факторів при формуванні бізнесових векторів розвитку аграрної сфери України.	4	2	4	2	10	16	Основна: 1-2, 5-6, 10-11 Додаткова: 14, 16-17

Тема 4. <i>Формування та розвиток інфраструктури аграрної сфери бізнесу</i> 1. Призначення та склад інфраструктури в агробізнесі. 2. Біржова складова інфраструктурного обслуговування аграрної сфери господарювання. 3. Фінансово-кредитне забезпечення суб'єктів аграрного бізнесу. 4. Соціальна інфраструктура та розвиток сільських територій	6	2	6	2	10	16	Основна: 2-5, 10 Додаткова: 14-15, 17
Тема 5. <i>Розвиток аграрного бізнесу в системі забезпечення продовольчої безпеки країни</i> 1. Дослідження розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки країни. 2. Типологія та характеристика загроз функціонування аграрного бізнесу в забезпеченні економічної безпеки країни. 3. Практичні підходи реалізації політики державної підтримки розвитку агробізнесу в контексті забезпечення економічної безпеки країни.	4	2	4	-	8	14	Основна: 2-5 Додаткова: 12-15, 17, 18
Тема 6. <i>Міжнародні напрямки агробізнесу та інноваційне забезпечення його розвитку</i> 1. Глобалізація світових ринків та розвиток агробізнесу. 2. Світова конкуренція, лобіювання та квотування доступу на ринок. 3. Сутність інноваційного забезпечення розвитку підприємницьких структур агросфери. 4. Оцінка та дослідження тенденцій розвитку світових ринків аграрної продукції.	4	-	4	-	10	14	Основна: 3, 5-6 Додаткова: 14-15, 18-20

Тема 7. <i>Методичні засади аналізу розвитку аграрного бізнесу через призму його впливу на економічну безпеку України</i> 1. Галузеві та регіональні особливості функціонування аграрної сфери бізнесу країни. 2. Способи оцінки та методи аналізу ефективності державної аграрної політики в контексті економічної безпеки України	2	2	2	2	8	14	Основна: 1, 4-6, 9, 10, 12 Додаткова: 14-17
Тема 8. <i>Особливості формування продовольчої політики в контексті забезпечення продовольчої безпеки України</i> 1. Прогнозування розвитку аграрного сектору економіки країни. 2. Пріоритетні напрямки розвитку потенціалу аграрної сфери бізнесу в Україні. 3. Політика сталого розвитку аграрної сфери економіки України.	4	2	4	2	8	12	Основна: 1, 4-9, 11 Додаткова: 14, 17
Тема 9. <i>Світові продовольчі ринки та торгівля аграрною продукцією</i> 1. Міжнародний поділ праці та світова торгівля. 2. Світові тенденції розвитку ринків продукції рослинництва. 3. Світові тенденції розвитку ринків продукції тваринництва. 4. Світова продовольча безпека : тенденції та виклики	4	-	4	-	8	12	Основна: 1, 3-5 Додаткова: 8, 14, 17-18
Всього	36	14	36	10	78	126	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання	Кільк-ть годин	Методи навчання	Кільк-ть годин
ДРН 1. Визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.	Лекції, практичні заняття, обговорення актуальних питань, гостьові лекції	10	Опрацювання теоретичного матеріалу, розв'язання практичних ситуаційних завдань, підготовка презентацій/виступів	12
ДРН 2. Вміти абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію	Лекції, практичні заняття	8	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	10
ДРН 3. Збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.	Лекції, практичні заняття, обговорення актуальних питань та ситуацій	12	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	12
ДРН 4. Визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.	Лекції, практичні заняття	10	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	10
ДРН 5. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	Лекції, практичні заняття, обговорення актуальних питань та ситуацій	10	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	12
ДРН 6. Оцінювати стан та розвиток соціально-економічних систем, а також взаємозв'язків в контексті глобальної продовольчої безпеки.	Лекції, практичні заняття, обговорення актуальних питань та ситуацій	10	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	10
ДРН 7. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо розвитку агроформувань різних типів в контексті забезпечення світової продовольчої безпеки на засадах сталого розвитку.	Лекції, практичні заняття, обговорення актуальних питань та ситуацій	12	Опрацювання теоретичного матеріалу, розгляд ситуаційних завдань	12

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	РЗ 1 (розрахункові завдання)	20 балів / 20 %	До 7 тижня
2.	РЗ 2 (розрахункові завдання)	20 балів / 20 %	До 12 тижня
3.	Тестування	30 балів / 30 %	Протягом семестру
4.	Екзамен	30 балів / 30 %	За графіком сесії

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
РЗ	<10 балів	10-14 балів	15-18 балів	19-20 балів
	<i>Завдання не виконано (методика та відповіді неправильні)</i>	<i>Хід виконання вірний, але наявні суттєві помилки, відповіді, в основному неправильні</i>	<i>Завдання виконано, але існують несуттєві помилки</i>	<i>Завдання повністю виконано. Помилки відсутні</i>
Тестування	<8 балів	8-10 балів	11-13 балів	14-15 балів
	<i>Правильних відповідей на тестові завдання менше половини</i>	<i>Правильних відповідей на тестові завдання 50-70 відсотків</i>	<i>Правильних відповідей на тестові завдання 71-90 відсотків</i>	<i>Правильних відповідей на тестові завдання більше 90 %</i>
Екзамен	<15 балів	15-20 балів	21-26 балів	27-30 балів

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в Google Forms	На кожному практичному занятті (вступний контроль)
2	Самооцінка знань в програмі Mentimeter	По закінченню кожної теми
3	Виконання завдань за допомогою додатку Microsoft Excel	Під час виконання практичних завдань
4	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації результатів розрахункових завдань	Під час виконання завдання

5.3. Шкала оцінювання (підсумкова) – загальноприйнята для Університету:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
82-89	добре
75-81	
69-74	
60-68	задовільно
35-59	
0-34	незадовільно з можливістю повторного складання
	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела:

6.1.1 Підручники, посібники:

1. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

2. Руда М. Продовольча безпека: навч. посібн. Київ: Яроченко Я. В., 2024. 294 с.

3. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти: підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. Київ: НУХТ, 2022. 337 с.

4. Янишин Я. С., Марків Г. В. Від ідеї – до бізнесу. Львів. 2020. 684 с.

4.1.2 Методичне забезпечення:

5. Аграрний бізнес та світова продовольча безпека: конспект лекцій / уклад.: С. В. Башлай, О. М. Ковабаса. Суми : СНАУ, 2024. 103 с.

6. Аграрне підприємництво: навчально-методичний посібник / укладачі: С. В. Башлай, О. М. Ковабаса, М.П. Коваленко. Суми : СНАУ, 2023. 165 с.

7. Економіка і організація агроформувань та сільських територій: навчально-методичний посібник / уклад. С. В. Башлай. Суми: СНАУ, 2022. 116 с.

6.1.3 Інші джерела:

8. Аграрна політика та земельні відносини: підручник / Г. М. Калетнік, І. В. Гончарук, Т. В. Ємчик, С. М. Луткльська. Вінн. Нац.. аграр. Ун-т. Вінниця: ВНАУ, 2020. 307 с.

9. Бізнес-план у підприємницькій діяльності: навчальний посібник / МОН України; НУ «Львівська політехніка». Львів : «Новий Світ -2000», 2023. 280 с.

10. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток аграрного сектору й продовольчу безпеку держави / Ходаківська О. В., Пугачов М. І., Патики Н. І. та ін. Київ: ННЦ ІАЕ, 2021. 456 с.

11. Економічна аналітика в бізнесі: навч. посібник / [О. С. Гринькевич, С. О. Матковський, А. В. Сидорова та ін.]; за ред. О. С. Гринькевич, С. О. Матковського, А. В. Сидорової, Н. С. Струк. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 480 с.

12. Коць О. О. Фінансово-кредитне забезпечення власного бізнесу: навчальний посібник / НУ «Львівська політехніка», Львів: «Новий Світ -2000», 2023. 190 с.

13. Продовольча та екологічна безпека України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за науковою редакцією академіка НААН О. І. Дребот. Київ: Видавництво НУБІП України, 2022. 266 с.

6.2 Додаткові джерела:

14. Андросук І. О., Рябоволик Т. Ф., Рябоволик Ю. В. Роль аграрного сектору економіки в забезпеченні продовольчої безпеки України та світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 45. С. 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-2>.

15. Агробізнес сьогодні. Інформаційно-аналітична газета. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/podiia/item/12626-ahraryni-marketynh-kurs-na-uspikh.html>.

16. Башлай С. В., Вдовіченко О. Г., Нагорний В. В. Сталість ресурсів та відновлювальна енергія: шляхи до зеленої економіки. *Наукові перспективи*. 2023. Вип. 11(41). С. 461-473. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-461-473](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-461-473).

17. Башлай С. В., Резніченко В. П. «Зелена хімія» та інноваційні матеріали: екологічно безпечні продукти. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Технічні науки»*. 2023. № 6 (327). С. 142-149. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5732-2023-327-6>.

18. Верховна рада України. Офіційний веб-портал. URL: <https://rada.gov.ua>.

19. Гобела В. В., Мельник С. І., Курляк М. Д. Продовольча безпеки України на фоні війни: оцінка стану та прогнозування тенденцій. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2(02). С. 92-98. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.2-16>

20. Кернасюк Ю. Глобальна агропродуктивність: лідери, інновації та майбутнє. Агробізнес Сьогодні: веб-сайт. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/20860-hlobalna-ahroproduktivnist-innovatsii-ta-maibutnie.html>.

21. Кривохижа Є. М., Башлай С. В., Курило Ю. А. Стратегія забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-59>.

22. Онешко С. В., Башлай С. В., Короленко О. Б. Особливості збереження та підтримання економічного потенціалу України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: [10.32782/2524-0072/2022-40-4](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-4).

23. Урядовий портал. Єдиний портал веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

24. Mishenin Y., Koblianska I., Yarova I., Kovalova O., Bashlai S. Food security, human health, and economy: a holistic approach to sustainable regulation. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol. 9. No. 4. Pp. 50-78. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.03>.

6.3. Програмне забезпечення:

25. Стандартні пакети прикладних програм MS Office (MS Excel, MS Word).